

УДК 330.341

Ігор Я. Кулиняк, Анна О. Мавріна
Національний університет «Львівська політехніка»
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ
«ЕКОНОМІЧНА АКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»

У статті на підставі аналізу досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців, а також чинного законодавства, розглянуто теоретико-методичні підходи до трактування таких дефініцій, як: активність підприємства, господарська активність підприємства, підприємницька активність підприємства, ділова та ринкова активність підприємства. На основі узагальнення та систематизації наявних теоретичних аспектів тлумачення досліджуваних понять запропоновано авторський підхід до трактування сутності поняття «економічна активність підприємства».

Ключові слова: економічна активність, економічна діяльність, господарська активність підприємства, підприємницька активність підприємства, ділова активність підприємства, ринкова активність підприємства, динаміка діяльності.

Игорь Я. Кулиняк, Анна О. Маврина
Национальный университет «Львовская политехника»
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ТРАКТОВКИ ПОНЯТИЯ
«ЭКОНОМИЧЕСКАЯ АКТИВНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ»

В статье на основании анализа исследований отечественных и зарубежных ученых, а также действующего законодательства, рассмотрены теоретико-методические подходы к трактовке таких дефиниций, как: активность предприятия, хозяйственная активность предприятия, предпринимательская активность предприятия, деловая и рыночная активность предприятия. На основе обобщения и систематизации имеющихся теоретических аспектов толкования исследуемых понятий предложен авторский подход к трактовке сущности понятия «экономическая активность предприятия».

Ключевые слова: экономическая активность, экономическая деятельность, хозяйственная активность предприятия, предпринимательская активность предприятия, деловая активность предприятия, рыночная активность предприятия, динамика деятельности.

Ihor Ya. Kulyniak, Anna O. Mavrina
Lviv Polytechnic National University
THEORETICAL ASPECTS OF AN ENTERPRISE ECONOMIC
ACTIVITY CONCEPT INTERPRETATION

Based on the domestic and international research survey, as well as the current legislation, the paper analyzes theoretical and methodological approaches to the interpretation of such definitions as: enterprise activity, enterprise economic activity, enterprise entrepreneurial activity, enterprise business and market activity. Through generalization and systematization of the existing theoretical aspects, an author's approach to the interpretation of an enterprise economic activity concept is proposed.

Keywords: enterprise activity, enterprise economic activity, enterprise entrepreneurial activity, enterprise business and market activity, activity dynamics.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими практичними завданнями. Підприємства як суб'єкти господарської діяльності є основною ланкою у формуванні та розвитку економічних відносин будь-якої країни. Незважаючи на незначну частку кількості

підприємств порівняно з фізичними особами-підприємцями у структурі суб'єктів господарської діяльності (17,4% проти 82,6% у 2015 р.), підприємства мають перевагу в інших важливих соціально-економічних показниках, які є індикаторами рівня економічного розвитку держави: кількість зайнятих та найманих працівників, обсяг реалізованої продукції (табл. 1).

Таблиця 1

**Основні показники діяльності суб'єктів господарювання
(без урахування банків)**

Показники	Значення показників за роками					
	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Кількість суб'єктів господарювання						
Усього, тис.	2084,6	1614,1	1517,0	1624,5	1932,2	1974,3
підприємства						
усього, тис.	360,2	358,7	347,1	372,8	341,0	343,4
у % до загальної кількості суб'єктів	17,3	22,2	22,9	22,9	17,6	17,4
фізичні особи-підприємці						
усього, тис.	1724,4	1255,4	1169,9	1251,7	1591,2	1630,9
у % до загальної кількості суб'єктів	82,7	77,8	77,1	77,1	82,4	82,6
Кількість зайнятих працівників						
підприємства						
у % до загальної кількості зайнятих працівників	74,2	77,1	77,5	76,6	71,6	72,0
фізичні особи-підприємці						
у % до загальної кількості зайнятих працівників	25,8	22,9	22,5	23,4	28,4	28,0
Кількість найманих працівників						
підприємства						
у % до загальної кількості найманих працівників	88,9	88,4	88,2	88,4	87,2	89,8
фізичні особи-підприємці						
у % до загальної кількості найманих працівників	11,1	11,6	11,8	11,6	12,8	10,2
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг)						
підприємства						
у % до загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг)	93,8	95,2	94,5	93,7	93,5	92,8
фізичні особи-підприємці						
у % до загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг)	6,2	4,8	5,5	6,3	6,5	7,2

Джерело: [1].

Як бачимо з табл. 1, підприємства є основними роботодавцями, формуючи умови для реалізації економічної активності працездатного населення. Згідно статистичних даних, частка зайнятих працівників, які працювали на підприємствах протягом досліджуваного періоду 2010–2015 рр., у 2,5–3,5 рази перевищувала частку зайнятих фізичних осіб-підприємців, а на частку найманих працівників підприємств припадало приблизно у 7–8,5 рази більше осіб, ніж фізичних осіб-підприємців. На підприємства також припадає значна частка обсягів реалізованої продукції (товарів, послуг) – приблизно 92–95%, у той час

як на фізичних осіб-підприємців приходиться лише 5–8% до загального обсягу реалізованої продукції.

Як показують статистичні дані, у розвитку економіки країни підприємства відіграють важливу роль, особливо у період розвитку ринкових відносин. Тому, поряд із соціальною функцією, держава повинна створювати сприятливі умови господарювання та ведення підприємницької діяльності. Саме від форми, інструментів та механізмів державного регулювання частково залежить рівень активності суб'єктів господарювання. Збалансованість економічних процесів, зростання конкурентоспроможності та забезпечення інноваційного типу розвитку держави залежить від рівня економічної активності підприємств, у тому числі інноваційної активності. Враховуючи значну роль підприємств у забезпеченні економічного розвитку держави та суспільства зокрема, актуальним залишається питання формування ефективного механізму підвищення економічної активності підприємств.

Аналіз останніх публікацій із означеної проблеми. Вирішенню питань, пов'язаних із трактуванням поняття «економічна активність підприємства», присвячено дослідження багатьох науковців, зокрема: І.С. Захарченко [2], Д.О. Мардар [3], О.В. Озімчук [4], А.М. Турило та І.С. Вчєрашня [5]. Також у наукових джерелах відображено проблемні аспекти трактування вченими таких взаємопов'язаних економічних категорій, як: підприємницька активність підприємства (О.О. Вавилов [6], Ю. Майборода [7]), ділова та ринкова активність підприємства (О.М. Анісімова [8], К.В. Багацька [9], Н.В. Бугас та Г.В. Костюк [10], Н.О. Власова та С.Ю. Макєєв [11], Т.П. Куриленко [12], Є.М. Руденко [13], Ю.В. Чмир [14], М.М. Якуба [15]), інноваційна активність підприємства (А.К. Андрюшко [16]) тощо.

Мета наукового дослідження – шляхом узагальнення та систематизації існуючих теоретико-методичних підходів запропонувати авторське трактування поняття «економічна активність підприємства», яке найповніше відображало б його сутнісні характеристики та економічний зміст.

Невирішені частини дослідження. Незважаючи на значну кількість досліджень та практичних напрацювань, у наукових джерелах відсутній єдиний теоретико-методичний підхід до трактування поняття «економічна активність підприємства» як економічної категорії. Багатоаспектність та багатогранність даного поняття, а також відсутність єдності думок авторів щодо досліджуваної проблематики, потребує проведення ґрунтовнішого аналізу поняття «економічна активність підприємства» з метою формування несуперечливого теоретичного підґрунтя для подальших наукових досліджень та практики ведення економічної діяльності підприємств. Тому залишається низка питань, які потребують подальших досліджень.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Розпочнемо наше наукове дослідження із поняття «активність», якому у тлумачних словниках присвоюються такі характеристики, як: динамічна діяльність, діяльна участь у чому-небудь, здатність до взаємодії з чим-небудь тощо. Слово «активний» має латинське походження (лат. *activus*) та характеризує діючий суб'єкт, що приймає активну участь у впливі на інші суб'єкти або об'єкти [16, с. 202]. Всі ці ознаки є притаманними у процесі організації та здійсненні господарської діяльності підприємствами.

Згідно Господарського Кодексу України, підприємствами є суб'єкти господарювання, які створюються для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної та іншої господарської діяльності з метою досягнення економічних і соціальних результатів (у випадку комерційної діяльності – ще й з метою одержання прибутку). Під господарською діяльністю у цьому Кодексі

розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

Враховуючи вищенаведене, доцільно говорити про господарську активність підприємства. Залежно від того, чи є метою одержання прибутку, можна виокремити підприємницьку і непідприємницьку господарську активність підприємств.

У науковій літературі більше уваги спрямовано на вивчення саме підприємницької активності підприємств.

У джерелі [7] зазначається, що підприємницька активність є узагальнюючим поняттям і виступає комплексом дій, що відображає прагнення та можливості підприємця, які спрямовані на просування підприємством продукції на ринки і розширення діяльності підприємства; впровадження не тільки нововведень, але і нових для підприємства, хоча вже існуючих на ринку продуктів, що сприяє підвищенню результативності діяльності та зміцненню ринкових позицій.

Також у наукових джерелах можна зустріти таке поняття як «економічна активність», яке у класичному розумінні пов'язане із використанням ресурсів праці. Господарська активність у міру виконання підприємством своїх економічних функцій формує його економічну активність.

О.О. Вавилов [6] зазначає, що економічна активність виступає цілеспрямованою діяльністю людини в економічних процесах, яка спрямовується на отримання чистих вигід. Економічна активність проявляється у двох видах: цілеспрямована діяльність в якості найманого працівника і в якості підприємця. Окрім цього, науковець визначає підприємницьку активність як прояв економічної активності суб'єктів господарювання.

Економічна активність визначається як міра економічної діяльності і спрямована на реалізацію внутрішнього та зовнішнього потенціалу людини задля досягнення економічних результатів і задоволення суспільних та власних потреб [17].

Поняття «економічна активність» можна розглядати з позицій теорії економіки праці, яка оперує такими поняттями, як економічно активне та економічне неактивне населення. Згідно рекомендацій Міжнародної організації праці, поняття «економічна активність» можна застосовувати до населення, групи чи особи, які протягом певного періоду забезпечують пропозицію своєї робочої сили для виробництва товарів, надання послуг чи виконання робіт.

Поряд з населенням, поняття «економічна активність» також доцільно застосовувати до будь-яких суб'єктів незалежно від рівня: держави, регіону, організації, підприємства тощо. Економічна активність держави чи регіону складається з економічної активності окремих суб'єктів господарювання, у тому числі підприємств.

В економічній науковій літературі словосполучення «економічна активність» та «економічна діяльність» неправомірно ототожнюються. Відмітимо, що в англomовному перекладі економічна активність та економічна діяльність звучать однаково – «economic activity». На нашу думку, ці поняття потрібно розділяти, оскільки вони мають різне сутнісне значення. Діяльність – це заняття, праця, процес, дія, тоді як активність – це динаміка діяльності, стан діяльності, динамічний прояв формування, реалізації та зміни діяльності.

Погоджуємось із твердженням науковців А.М. Турило та І.С. Вчешної [5, с. 82], про те, що активність підприємства безпосередньо пов'язана з його діяльністю, проявляється в ній і взагалі не може існувати поза нею. За своєю сутністю активність є формою прояву діяльності підприємства. Первинним поняттям виступає діяльність, а похідним (вторинним) від нього – активність. Економічна активність підприємства, на думку науковців, характеризує його економічну діяльність, проявляється безпосередньо через зміну її рівня

(інтенсивності) в часі, є наслідком дії сукупності суб'єктивно-об'єктивних чинників та оцінюється з позиції внутрішньо-зовнішнього середовища підприємства.

На думку Д.О. Мардар [3, с. 254], економічна активність підприємства – це такий стан діяльності підприємства, при якому забезпечуються стійкі економічно обумовлені темпи його розвитку і відтворення. При розрахунку економічної активності необхідно враховувати фактор часу. Це означає, що показник відображає не ситуаційні, а довготривалі стосунки і тому належить до стратегічних характеристик.

О.М. Анісімова [8, с. 19] трактує економічну активність підприємства як економічну категорію, яка характеризує економічну діяльність підприємства, проявляється безпосередньо через зміну її інтенсивності у часі і є наслідком дії сукупності суб'єктивно-об'єктивних чинників у розвитку підприємства. Активність підприємства – це форма діяльності, яка проявляється в різних її аспектах (економічній, виробничій, маркетинговій, інноваційній, соціальній, трудовій діяльності тощо) і вимірюється в динамічних показниках.

Досить значимим є окреслення трактування і сутнісних характеристик поняття «економічна активність підприємства» із статистичною ціллю. Так, Державна служба статистики України збирає та аналізує дані про кількість економічно активних підприємств. Показник кількості активних підприємств формується за показниками Реєстру статистичних одиниць, який є важливим компонентом інфраструктури державної статистики України.

У Методологічних положеннях щодо спостереження за динамікою та демографією підприємств на основі реєстру статистичних одиниць [18] зазначено, що (економічно) активне підприємство – статистична одиниця, яка є активною в будь-який період часу впродовж визначеного облікового періоду. У контексті статистики демографії підприємств встановлена наявність обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) та/або працівників в будь-який період часу з 1 січня до 31 грудня року. Також на сайті держкомстату можемо знайти таке визначення: активне підприємство – статистична одиниця, яка здійснює реалізацію продукції, робіт, послуг та має найманих працівників за даними форм державних статистичних спостережень (включаючи фінансову звітність) або адміністративних джерел [19].

Дослідження наукової літератури показало, що економічну активність підприємств науковці розподіляють на два види: ділову та ринкову. Ділову активність підприємства пов'язують з внутрішніми чинниками розвитку, а ринкову – із зовнішніми [2, 4, 8].

Подано трактування понять «ділова активність підприємства» та «ринкова активність підприємства» у табл. 2, 3.

Таблиця 2

Трактування поняття «ділова активність підприємств» у наукових джерелах

Автор(и), джерело	Сутність поняття
А.М. Турило, І.С. Вчерашня [5]	Ділова активність підприємства – це складова його економічної активності, яка характеризує його економічну діяльність, проявляється безпосередньо через зміну її рівня (інтенсивності) в часі, є наслідком дії сукупності суб'єктивно-об'єктивних чинників та оцінюється з позиції внутрішнього середовища підприємства.
О.М. Анісімова [8]	Виділяють широкий та вузький підходи до визначення поняття «ділова активність». У широкому розумінні цей термін означає маркетингове і комерційне просування підприємства за умов залучення максимально можливого ресурсного потенціалу із спрямуванням усього спектру зусиль. У вузькому ж розумінні ділова активність підприємства означає якість прийнятих управлінських рішень, що характеризується висококваліфікованим менеджментом, повноту віддачі вкладених зусиль та ефективне використання наявних виробничих та комерційних можливостей.

Продовження табл. 2

Н.В. Бугас, Г.В. Костюк [10]	Ділову активність в найбільш загальному виразі можна розраховувати і оцінювати за допомогою «золотого правила економіки», яке базується на характеристиці ділової активності як категорії, що визначає рівень ефективності використання вкладених ресурсів в динаміці.
Н.О. Власова, С.Ю. Макєєв [11]	Ділова активність підприємства – динамічна характеристика, що відображає результат сукупності дій, спрямованих у зовнішнє середовище щодо просування його на різних ринках. При цьому результат визначається ступенем реалізації економічного потенціалу підприємства та забезпечує йому досягнення заданого рівня конкурентоспроможності.
Т.П. Куриленко [12]	Ділова активність підприємства – мотивований на макро- та мікрорівні процес управління ефективністю господарської діяльності суб'єктів економічних відносин. Цей процес спрямований на забезпечення розвитку підприємства, збільшення трудової зайнятості й ефективне використання всіх видів ресурсів з метою досягнення ринкової конкурентоспроможності й формування сучасного інноваційно-інвестиційного потенціалу суб'єктів ринкових відносин і національної економіки в цілому.
Є.М. Руденко [13]	Ділова активність підприємства – це інтенсивність його діяльності в напрямках мобілізації наявних ресурсів підприємства з метою забезпечення економічного зростання та активності в зовнішньоекономічному середовищі, а відповідно до показників, які її характеризують включають абсолютні показники виробничого потенціалу підприємства та показники ефективності його діяльності.
Ю.В. Чмир [14]	«Ділова активність» доволі широке поняття й охоплює практично всі аспекти роботи підприємства. За економічним змістом ділову активність підприємств можна розглядати як у широкому, так і вузькому значенні. У широкому розумінні вона означає весь спектр зусиль підприємства, спрямованих на просування на ринках продукції, праці, капіталу. Тому для підвищення ділової активності керівники підприємств повинні докладати максимум зусиль для поліпшення договірної роботи, умов бізнесу, розширення інформаційного поля. У вузькому розумінні, тобто при аналізі фінансово-господарської діяльності, ділова активність підприємства означає його виробничу й комерційну діяльність.
Б.А. Райзберг [20]	Ділова активність: 1) властивість людини та реальний прояв цієї властивості, що складається в мобільності, заповзятливості, ініціативі; 2) характеристика стану підприємницької діяльності в галузі фірмі, країні, оцінюється спеціальними індексами, зокрема індексом динаміки курсів цінних паперів.

Джерело: систематизовано на основі [5, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 20].

Аналізуючи різні підходи, приходимо до висновку, що серед науковців немає однозначної думки та відсутні чіткі критерії розмежування понять «ділова активність підприємства» та «ринкова активність підприємства». На нашу думку, ділову активність підприємства характеризує діяльність підприємства, спрямована на підтримання та розвиток його внутрішнього стану та потенціалу, а також ефективне використання всіх видів ресурсів з метою досягнення запланованих результатів. Ринкова активність підприємства

визначається через зміну його діяльності на різних ринках, на яких воно функціонує, та проявляється у взаємодії підприємства із зовнішнім середовищем, зокрема, споживачами та конкурентами.

Таблиця 3

Трактування поняття «ринкова активність підприємств» у наукових джерелах

Автор(и), джерело	Сутність поняття
А.М. Турило, І.С. Вчерашня [5]	Ринкова активність підприємства є складовою його економічної активності, котра характеризує економічну діяльність підприємства, проявляється безпосередньо через зміну її рівня (інтенсивності) в часі, є на слідком дії сукупності суб'єктивно-об'єктивних чинників та оцінюється з позиції зовнішнього середовища підприємства.
К.В. Багацька [9]	Ринкова активність підприємства характеризується успішністю, ефективністю та інтенсивністю його діяльності на різних ринках, де воно функціонує. Ринкова активність підприємства забезпечується надійними та стабільними прибутками для власників і нарощуванням вартості чистих активів.
М.М. Якуба [15]	Ринкова активність підприємства характеризує підприємство на ринку та його імідж для споживачів та конкурентів.

Джерело: систематизовано на основі [5, 9, 15].

Окрім цього, в економічній літературі широко досліджуються види активності підприємства за сферою (напрямом) діяльності: інноваційна, маркетингова, інформаційна, інвестиційна, фінансова, винахідницька, соціальна, природоохоронна, логістична тощо.

На нашу думку, економічна активність підприємства – це динамічний прояв з певним ступенем інтенсивності формування, реалізації та зміни економічної діяльності підприємства, що полягає у здатності ефективно використовувати потенціал задля забезпечення стійкого економічного розвитку у довгостроковій перспективі в умовах ринкового середовища.

Економічна активність підприємства проявляється у:

– діяльності щодо виготовлення та реалізації продукції, виконанні робіт чи наданні послуг;

– участі у задоволенні суспільних та особистих потреб;

– діяльності у сфері суспільного виробництва;

– здатності до взаємодії та впливу на інших суб'єктів господарювання;

– забезпеченні стійкого розвитку і відтворення.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, внаслідок узагальнення та систематизації наявних теоретико-методичних підходів запропоновано авторське трактування поняття «економічна активність підприємства», яке найповніше відображає його сутнісні характеристики та економічний зміст. Також виокремлено сутнісні характеристики категорій «ділова активність підприємства» та «ринкова активність підприємства».

У подальших дослідженнях, враховуючи динамічність ринкового середовища, необхідно розробляти нові теоретичні положення і прикладні рекомендації щодо виявлення чинників впливу на економічну активність підприємства та формування інноваційних механізмів підвищення ступеня інтенсивності формування, реалізації та зміни економічної діяльності підприємства з врахуванням його внутрішнього та зовнішнього потенціалу задля забезпечення стійкого економічного розвитку у довгостроковій перспективі.

References

1. State Statistics Service of Ukraine (2015). Diialnist sub'ektiv hospodariuvannia v Ukraini, 2015 rik: statystychnyi zbirnyk [Activities of Business Entities in Ukraine, 2015: Statistical yearbook]. Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2016/zb/11/zb_dsg2015w_p.zip [in Ukrainian].
2. Zakharchenko, I.S. (2012). Vyznachennia faktoriv vplyvu na ekonomichnu aktyvnist pidpriemstva [Determination of the factors of the economic activity of the enterprise]. Retrieved from: <http://knu.edu.ua/Files/Verstka33/70.pdf> [in Ukrainian].
3. Mardar, D.O. (2014). Vazhlyvist pidvyshchennia ekonomichnoi aktyvnosti pidpriemstva [Importance of increasing the economic activity of the enterprise]. Upravlinnia ekonomichnymy protsesamy na makro- i mikrorivni: problemy ta perspektyvy vyrishennia: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii molodykh vchenykh – Management of economic processes at the macro and micro levels: problems and perspectives for solving: materials of the International scientific and practical Internet conference of young scientists. Lviv: Lvivska politekhnik. Pp. 253–255 [in Ukrainian].
4. Ozimchuk, O.V. (2016). Ekonomichni rozvytok pidpriemstva v strukturі faktoriv vplyvu na konkurentospromozhnist natsionalnoi ekonomiky [Economic development of the enterprise in the structure of factors of the competitiveness of the national economy]. Retrieved from: http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/14430/1/tezi_Ozimchuk.pdf [in Ukrainian].
5. Turylo, A.M., Vcherashnia, I.S. (2011). Teoretyko-metodychni pidkhody do vyznachennia poniattia "ekonomichna aktyvnist pidpriemstva" [Theoretical and methodical approaches to the definition of "economic activity of the enterprise"]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, No. 10, Pp. 79–84 [in Ukrainian].
6. Vavylov, O.O. (2008). Predprynymatelstvo kak obekt sotsyalno-ekonomycheskoho yssledovaniia [Entrepreneurship as an object of socio-economic research]: Extended abstract of candidate's thesis. Moscow. 23 p. [in Russian].

Література

1. Діяльність суб'єктів господарювання, 2015 рік: статистичний збірник [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. Офіційний сайт. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2016/zb/11/zb_dsg2015w_p.zip.
2. Захарченко І.С. Визначення факторів впливу на економічну активність підприємства [Електронний ресурс] / І.С. Захарченко. – Режим доступу: <http://knu.edu.ua/Files/Verstka33/70.pdf>.
3. Мардар Д.О. Важливість підвищення економічної активності підприємства / Д.О. Мардар // Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених, 11–12 квітня 2014 / Національний університет «Львівська політехніка». – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – С. 253–255.
4. Озімчук О.В. Економічний розвиток підприємства в структурі факторів впливу на конкурентоспроможність національної економіки [Електронний ресурс] / О.В. Озімчук. – Режим доступу: http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/14430/1/tezi_Ozimchuk.pdf.
5. Турило А.М. Теоретико-методичні підходи до визначення поняття «економічна активність підприємства» / А.М. Турило, І.С. Вчерашня // *Фінанси України – Finance of Ukraine*. – 2011. – № 10. – С. 79–84.
6. Вавилов О.О. Предпринимательство как объект социально-экономического исследования: автореф. дисс. на соискание наук, степени канд. соц. наук: спец. 22.00.03 – экономическая социология и демография / О.О. Вавилов. – М., 2008. – 23 с.

7. Maiboroda, Yu. (2015). Pidpriemnytska aktyvnist yak skladova ekonomichnoho mekhanizmu pidpriemnytskoi diialnosti na avtotransporti [Entrepreneurial activity as a component of the economic mechanism of entrepreneurship in motor transport]. Retrieved from: <http://conf.htei.org.ua/wp-content/uploads/2015/03/Mayboroda.pdf> [in Ukrainian].
8. Anisimova, O.M. (2013). Analiz dilovoi aktyvnosti pidpriemstva yak systemna otsinka efektyvnosti vykorystannia vlasnykh resursiv [Analysis of the business activity of the company as a system evaluation of the own resources using efficiency]. Problemy i perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva – Problems and prospects of entrepreneurship development, No. 2, Pp. 19–24 [in Ukrainian].
9. Bahatska, K.V. (2014). Osoblyvosti analizu rynkovoї aktyvnosti pidpriemstv korporatyvnoho sektoru ekonomiky [Features of the market activity analysis of enterprises of the corporate sector of the economy]. Ekonomika: realii chasu i perspektyvy: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii – Economics: the realities of time and prospects: materials of the International scientific and practical conference. Odesa: ONPU, Vol. 1, Pp. 42–43 [in Ukrainian].
10. Buhas, N.V., Kostiuk, N.V. (2017). Analiz ta otsinka dilovoi aktyvnosti pidpriemstv [Analysis and evaluation of business activity of enterprises]. Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public administration: improvement and development, No. 2. Retrieved from: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1035> [in Ukrainian].
11. Vlasova, N.O. and Makieiev, S.Yu. (2010). Dilova aktyvnist yak naivazhlyvisha kharakterystyka diialnosti pidpriemstva: teoretychni aspekty [Business activity as the most important characteristic of enterprise activity: the theoretical aspects]. Ekonomichna stratehiia i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh – Economic strategy and prospects for the development of trade and services, Vol. 2, Pp. 189–194 [in Ukrainian].
12. Kurylenko, T.P. (2009). Teoretychni aspekty vyznachennia dilovoi aktyvnosti [Theoretical aspects of definition of business activity]. Retrieved from: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu/Ekon/2009_6/6.pdf [in Ukrainian].
7. Майборода Ю. Підприємницька активність як складова економічного механізму підприємницької діяльності на автотранспорті [Електронний ресурс] / Ю. Майборода. – Режим доступу: <http://conf.htei.org.ua/wp-content/uploads/2015/03/Mayboroda.pdf>.
8. Анісімова О.М. Аналіз ділової активності підприємства як системна оцінка ефективності використання власних ресурсів / О.М. Анісімова // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва – Problems and prospects of entrepreneurship development. – 2013. – № 2. – С. 19–24.
9. Багацька К.В. Особливості аналізу ринкової активності підприємств корпоративного сектору економіки / К.В. Багацька // Економіка: реалії часу і перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 20–21 лютого 2014 р. – О.: ОНПУ, 2014. – Т. 1. – С. 42–43.
10. Бугас Н.В. Аналіз та оцінка ділової активності підприємств [Електронний ресурс] / Н.В. Бугас, Г.В. Костюк // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2017. – № 2. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1035>.
11. Власова Н.О. Ділова активність як найважливіша характеристика діяльності підприємства: теоретичні аспекти / Н.О. Власова, С.Ю. Макєєв // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2010. – Вип. 2. – С. 189–194.
12. Куриленко Т.П. Теоретичні аспекти визначення ділової активності [Електронний ресурс] / Т.П. Кириленко. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu/Ekon/2009_6/6.pdf.

13. Rudenko, Ye.M. (2014). Zastosuvannia «zolotoho pravyla ekonomiky» dlia otsinky dilovoi aktyvnosti silskohospodarskykh pidpriemstv [Application of the "golden rule of the economy" to assess the business activity of agricultural enterprises]. *Ahrosvit – Ahroworld*, No. 16, Pp. 42–49 [in Ukrainian].
14. Chmyr, Yu.V. (2008). Vyznachennia finansovykh aspektiv dilovoi aktyvnosti pidpriemstva [Definition of financial aspects of business activity of the enterprise]. Retrieved from: http://www.rusnauka.com/13_NPT_2008/Economics/31633.doc.htm [in Ukrainian].
15. Yakuba, M.M. (2004). Problemy otsinky rynkovoї aktyvnosti promyslovykh pidpriemstv u suchasnykh umovakh [Problems of estimation of market activity of industrial enterprises in modern conditions]. *Naukovyi Bulletin NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*, Vol. 14.2, Pp. 43–55 [in Ukrainian].
16. Andriushko, A.K. (2013). Innovatsiino-aktyvni pidpriemstva: sutnist ta faktory vplyvu na yikh rozvytok [Innovative-active enterprises: the essence and factors of influence on their development]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Scientific works of Kirovohrad National Technical University. Economic Sciences*, Vol. 24, Pp. 201–206 [in Ukrainian].
17. Vasylychenko, V.S., Hrynenko, A.M., Hrishnova, O.A. and Kerb, L.P. (2005). Upravlinnia trudovym potentsialom [Human potential management]. Kyiv, KNEU, 403 p. [in Ukrainian].
18. Metodolohichni polozhennia shchodo sposterezhennia za dynamikoju ta demografiieju pidpriemstv na osnovi reiestru statystychnykh odynyts, zatverdzeni nakazom Derzhkomstatu [Methodological principles for monitoring the dynamics and demographics of enterprises on the basis of the register of statistical units, approved by the order of the State Statistics Service of Ukraine], 22.12.2010 No. 526. Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2014/228/mp_ddp_rso.zip [in Ukrainian].
19. Metodolohichni poiasnennia [Methodological explanation]. Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/kap/kap_met.htm [in Ukrainian].
13. Руденко Є.М. Застосування «золотого правила економіки» для оцінки ділової активності сільськогосподарських підприємств / Є.М. Руденко // *Агросвіт*. – 2014. – № 16. – С. 42–49.
14. Чмир Ю.В. Визначення фінансових аспектів ділової активності підприємства / Ю.В. Чмир. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_NPT_2008/Economics/31633.doc.htm.
15. Якуба М.М. Проблеми оцінки ринкової активності промислових підприємств у сучасних умовах / М.М. Якуба // *Науковий вісник НЛТУ України*. – 2004. – Вип. 14.2. – С. 43–55.
16. Андрюшко А.К. Інноваційно-активні підприємства: сутність та фактори впливу на їх розвиток / А.К. Андрюшко // *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. – 2013. – Вип. 24. – С. 201–206.
17. Васильченко В.С. Управління трудовим потенціалом: навч. посіб. / В.С. Васильченко, А.М. Гриненко, О.А. Грішнова, Л.П. Керб. – К.: КНЕУ, 2005. – 403 с.
18. Методологічні положення щодо спостереження за динамікою та демографією підприємств на основі реєстру статистичних одиниць, затверджені наказом Держкомстату від 22.12.2010 № 526: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2014/228/mp_ddp_rso.zip.
19. Методологічні пояснення: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/kap/kap_met.htm.

20. Raizberh, B., Lozovskyi, L., and Starodubtsev, E. (2007). *Sovremenniy ekonomicheskiy slovar* [Modern economic dictionary]. 5th ed. Moscow: YNFRA-M, 407 p. [in Russian].
20. Райзберг Б. Современный экономический словарь / Б. Райзберг, Л. Лозовский, Е. Стародубцев. –5-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 407 с.